באחולי עבודה קא מיפלגי לבן זומא מחיל עבודה לר"י לא מחיל עבודה ולבן זומא מי מחיל (א)והתניא [א]כהן גדול שלא טבל ולא קידש בין בגד לבגד ובין עבודה לעבודה עבודתו כשרה אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט [ב]שלא קידש ידיו ורגליו שחרית ועבד עבודה עבודתו פסולה אלא למיקם בעשה קא מיפלגי לבן זומא קאי בעשה לר' יהודה לא קאי בעשה ומי אית ליה לר' יהודה האי סברא (ב)והתניא [ג]מצורע טובל ועומד [ד]בשער ניקנור רבי יהודה אומר אינו צריך טבילה שכבר טבל מבערב ההוא כדתני טעמא שכבר טבל מבערב ודקארי לה מאי קארי לה משום דקא בעי למרמא אחריתי עליה לשכת המצורעין ששם מצורעין טובלין ר"י אומר לא מצורעין בלבד אמרו אלא כל אדם לא קשיא הא דטביל הא דלא טביל אי דלא טביל הערב שמש בעי אלא אידי ואידי דטביל הא דאסח דעתיה הא דלא אסח דעתיה אי אסח דעתיה הזאת שלישי ושביעי בעי דאמר (ג)ר' דוסתאי בר מתון אמר רבי יוחנן הסח הדעת צריך הזאה שלישי ושביעי אלא אידי ואידי דלא אסח דעתיה ולא קשיא הא דטביל על דעת ביאת מקדש הא דלא טביל על דעת ביאת מקדש ואב"א תני לא מצורעין אמרו אלא כל אדם רבינא אמר רבי יהודה לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי מצורע אין צריך טבילה לדידכו אודו לי איזי מיהת דלא מצורעין בלבד אמרו אלא כל אדם ורבנן מצורע דייש בטומאה כל אדם לא דיישי בטומאה א"ל אביי לרב יוסף נימא רבנן דפליגי עליה דר"י כבן זומא סבירא להו והאי דקתני מצורע להודיעך כחו דר"י או דילמא שאני מצורע דדייש בטומאה א"ל (ה)שאני מצורע דדייש בטומאה א"ל אביי לרב יוסף (ו)(לר"י דאמר סרך) טבילה (היא) זו חוצץ

באחולי עבודה. אם לא טבל שחרית ועבד: **לבן זומא.** דאמר דאורייתא היא שהרי ניתן ק"ו לידרש הויא עבודתו מחוללת: **לרבי יהודה.** דאמר דרבנן היא לא מחיל: **ולבן זומא מי מחיל.** והא מכהן גדול ביום הכפורים יליף לה והוא עצמו שלא טבל ולא קדש ביוה"כ בין בגדי זהב לבגדי לבן שהוא משנה בה עבודתו כשירה: **אחד כ"ג כו' עבודתו פסולה.** בפרק שני דזבחים (דף יט:) ילפינן דכשלא רחוץ ידים ורגלים מחלל עבודה: **לבן זומא קאי עליה בעשה.** מק"ו דכ"ג שעובר בעשה כדכתיב (ויקרא טז) ורחץ (א) את בשרו במים ולבשם: **ומי אית ליה לר' יהודה הך סברא.** דמתני' שיהיו כל הנכנסין לעזרה צריכין טבילה: **מצורע.** בשמיני שלו אע"פ שטבל בשביעי כדכתיב (שם יד) והיה ביום השביעי יגלח וגו' חוזר וטובל בשמיני כשמביא קרבנותיו: **ועומד בשער ניקנור.** להכניס ידיו ורגליו בפנים למתן בהונות מדם האשם ושמן הלוג: **כדתני טעמא שכבר טבל בערב.** רבי יהודה לטעמיה דאמר אין טבילת שחרית הבאים לעזרה אלא לזכור טומאה ישנה וזה אין צריך לכך שהרי טבל אמש לכל טומאה שעליו: **ודקארי לה מאי קארי לה.** מי שעוסק במשנה זו להשיב ממנה בבית המדרש למה נתעסק הלא טעם מפורש בה: **לשכת מצורעין.** למה נקראת לשכת מצורעים: **ששם מצורעים טובלין.** בשביל שמכניסין בהונותיהן לעזרה: **אלא כל אדם.** הנכנס לעזרה מדקאמר בלבד מכלל דאית ליה טבילה במצורע: **דלא טביל.** מבערב לצרעתו: **אסח דעתיה.** משמירת גופו צריך הזאה שמא נכנס לאהל המת ולא שם אל לבו: **לדידי מצורע אין צריך טבילה.** שכבר טבל: **דייש בטומאה.** אותה טומאה והורגל עד עכשיו ליגע בטומאה לפיכך הוא בחשש טומאות שמא אחר טבילה נגע: **נימא רבנן דפליגי עליה דר"י.** במתני' קמייתא דקתני מצורע טובל ועומד וכו' כבן זומא סבירא להו דאמר דאורייתא היא לכל אדם הילכך לא שנא טבל א] מבערב ול"ש לא טבל ולאו היינו רבנן דמתני' דפליגי עליה במשנה דמדות או דילמא חדא תנא היא ושאני מצורע דדייש בטומאה:

חולין

רבי יהודה אומר לא מצורע בלבד אמרו אלא כל אדם. לפרש"י דפירש לעיל בפ"ק (דף טו:) רב אדא בר אהבה אמר הא מני ר' יהודה היא דתמיד משום דאשכחן דפליג אסתמי דמדות ומייתי ברייתא דשמעינן ליה לרבי יהודה דאמר מזבח ממועט וסתמא דמדות לית ליה מזבח ממועט מהא דהכא הוה מצי לאיתויי דפליג אסתמא דרישא וי"ל מהא דהכא לא מצי לאיתויי ראיה דאיכא למימר שאני הכא דפליג בהדיא במשנה אבל היכא דלא הוזכרה במשנה דפליג דילמא לא פליג להכי מייתי מההיא דמזבח ממועט ועי"ל דמהכא לא הוה שמעינן דפליג דאיכא למימר כולה ר"י היא ומשום דקתני ברישא שהלשכה קרויה לשכת מצורעין ופירש למה נקראת כך לפי ששם מצורעים טובלים ומעיקרא ניתקנה בשביל זה קאמר ר"י דלאחר שנתקנה הרגילו לטבול בה כל אדם טהור הרוצה ליכנס לעזרה:

אי דלא טביל הערב שמש בעי. תימה לי מאי קפריך הא בימי ספרו אינו אסור ליכנס אלא במחנה שכינה ולשכת מצורעים לא היתה בקודש מדנכנסו לה מחוסרי כפורים וי"ל דהכי פריך כיון דלא מצי להכניס ידיו לבהונות היום עד שיעריב שמשו ל"ל דעייל בהר הבית לטבול שם בשלמא אי בשמיני איירי וכבר טבל מבע"י טביל התם כדי שלא יסיח דעת שיזכור לו להכניס ידיו מיד אי נמי י"ל נהי דמדאורייתא מותר ליכנס בהר הבית כל ימי ספרו מ"מ מדרבנן גזרו שלא יכנס דבפרק בתרא דנגעים [מ"ב] קאמר דלאחר תגלחת ימי (א)[גמרו] הרי הוא כשרץ ובפ"ק דכלים [מ"ח] תנן עזרת נשים מקודשת הימנו שאין שום טבול יום נכנס לשם ולשכת מצורעים היתה עומדת בעזרת נשים והיא אחת מארבע לשכות שבארבע מקצעותיה: **היסח** הדעת שלישי ושביעי בעי. טמא שרץ ונבילה וכל הנך דלא מצרכינן להו הזאת שלישי ושביעי נ"ל כגון דלא אסחו דעתייהו: **נימא** רבנן דפליגי עליה דר"י כבן זומא ס"ל. פרש"י ונימא דהני רבנן לאו היינו רבנן דפליגי עליה במדות ותימה לי א"כ מאי מספקא ליה לאביי דפשיטא דלית לן למימר דפליגי ארבנן דמסכת מדות דאם כן קשה דרבנן אדרבנן דבכמה דוכתי פריך הכי דר"י אדר"י קשיא דרבנן אדרבנן ל"ק ומשני וכו' ולא משתמיט לשנויי בשום דוכתא תרי רבנן נינהו אלא נ"ל דאפילו אי ס"ל כבן זומא לא פליגי ארבנן דר"י דמסכת מדות דאיכא למימר נמי התם הוא הדין שאר כל אדם והא דנקט מצורעין משום דעיקר הלשכה נתקנה בשביל כך שיש כאן צורך לטבול ולהכניס ידיהם לאלתר לבהונות א"נ נקט מצורע להודיעך כחו דר"י דפליג ואמר לא מצורע אמרו אלא שאר כל אדם דוקא א"נ דוקא נימא דבהא פליגי דת"ק סבר דלשאר כל אדם הנכנס לעזרה היה במקום אחר ור"י סבר דלא מצורעים בלבד טובלין שם בלשכה אלא אף כל אדם הנכנס לעזרה א"נ איכא למימר כולה ר"י היא ומשום דקאמר מעיקרא שהלשכה נקראת לשכת מצורעים לפי שניתקנה תחילה לטבילת מצורעים הוצרך לחזור ולפרש לא מצורע בלבד טעון טבילה אלא אף שאר כל אדם: **כבן** זומא סבירא להו. הוא הדין דכר"י נמי סבירא להו דעד כאן לא פליגי בן זומא ור"י אלא אי דאורייתא אי דרבנן אבל תרוייהו מודו דטהור הנכנס לעזרה בעי טבילה אלא נקט בן זומא משום דעיקר השאלה נשאלה ממנו ומשיב דבעי טבילה:

חולין

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"ב מהלכות עבודת יוה"כ הלכה ג ופ"ה מהלכות ביאת מקדש הלכה ז:
יג ב מיי' פ"ה מהלכות ביאת מקדש הלכה א:
יד ג מיי' פ"ד מהלכות מחוסרי כפרה הלכה א:
טו ד שם הלכה ג:
טז ה שם הלכה א:

רבינו חננאל

ואם לא טבל ועבד ואומר רמאי אנפשאי ולא אידכר עבודתו כשרה. ולבן זומא מי שלא טבל מחיל עבודתו. ואקשינן עליה והתניא כהן גדול שלא טבל כו' עבודתו כשרה, אבל קידוש[א], שנאמר ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימותו, אם עבד בלא קידוש עבודתו פסולה. ופרקינן אלא למיקם בעשה, שנאמר ורחץ את בשרו במים במקום קדוש ולבש את בגדיו ויצא ועשה את עולתו וגו'. לבן זומא קאי בעשה כדאמרן כל המשנה צריך טבילה, לר' יהודה לא קאי בעשה. ואקשינן וכי ר' יהודה מצריך ליכנס בעזרה בטבילה משום סרך. והתניא מצורע טובל ועומד בשערי ניקנור כדי להזות עליו. ר' יהודה אומר אינו טובל שכבר טבל מבערב. ופרקינן ההוא כדקתני טעמא שכבר טבל מבערב. כלומר אילו לא טבל בערב היה מצריכו טבילה כטעמיה. ואקשינן וכי ר' יהודה לא מצריך טבילה למצורע, והתניא לשכת המצורעין ששם מצורעין טובלין, ור' יהודה אומר לא מצורעין בלבד אמרו אלא כל אדם. מכלל שגם המצורעין טובלין. ופרקינן הא דתני כי ר' יהודה מצריך למצורע טבילה, בדלא טביל עדיין כלל. ודחי להאי, ולפירוקא נמי דפריך צריך טבילה כדאסח דעתיה דחייש שמא נגע בטומאה ולא ידע, גם זו נדחת דהיסח הדעת הזאה שלישי ושביעי בעי. ואמרינן אלא לעולם דלא אסח דעתיה, והאי דקתני אינו טובל, בשטבל בערב על דעת ביאת מקדש. והאי דקתני צריך טבילה בשלא טבל על דעת ביאת מקדש, דקי"ל כי הטובל לדבר אע"פ שנטהר אינו טהור לחמור ממנו, כדתנן במסכת חגיגה פרק ב' הטובל לתרומה והוחזק לתרומה אסור לקדש. הטובל לקדש והוחזק לקדש אסור לחטאת. איבעית אימא לא תימא בהא מתניתא בלבד אלא הכי קתני ר' יהודה אומר לא מצורעים אמרו אלא כל אדם וזולתי המצורעים. שהמצורעים גרידא אינו צריך טבילה שכבר טבל. איבעית אימא ר' יהודה בהא מתניתא לדבריהם דרבנן קאמר להו, לדידי מצורע לא בעי טבילה דהא טבל. אלא לדידכו אודו לי דלא מצורעין בלבד אמרו אלא כל אדם כדי שיזכור טומאה ישנה שבידו ויפרוש. ורבנן לא מצורע שני דדייש בטומאה. ואסיקנא דרבנן דפליגי על ר' יהודה, לאו משום דסבירא להו כבן זומא דמצרכי טבילה לכל מאן דעייל מחול לקודש, אלא מצורע בלבד משום דדייש בטומאה. והאי דאצרכוה טבילה אע"ג

[א] נראה דל"ל אבל קידוש ידים ורגלים של שחרית שנאמר ורחצו כו'.

מסורת הש"ס

(א) זבחים יט: תוספתא דמנחות פ"א ה"ו [תוספתא פ"א הט"ו], (ב) [נגעים פי"ד מ"ח איתא שם והגהת הר"ש שם הניח בתימה דלא מייתי הש"ס דהכא המשנה ולפמ"ש התוס' בפסחים ק"ב: ד"ה מיתיבי כו' ניחא דמייתי הברייתא ולא המשנה משום דלא נשנית שם שכבר טבל מבערב], (ג) [תוספ' נגעים פ"ח ה"ט], (ד) [זבחים לט. ע"ש], (ה) רש"ל מ"ז, (ו) רש"ל,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ורחץ במים את בשרו ולבשם:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה נימא רבנן וכו' הלכך ל"ש טבל מבערב וכו'. מלת מבערב נמחק ונ"ב על דעת ביאת מקדש ודיק:

מוסף רש"י

שלא טבל ולא קידש. כגון בחמש עבודות של יום הכפורים דילפינן (לקמן לב.) שהוא משנה מבגדי זהב לבגדי לבן ומבגדי לבן לבגדי זהב, וצריך לכל חילוף טבילה ושני קידושין מן המקרא. אם לא טבל ולא קידש עבודתו כשרה (זבחים יט:). **שלא קידש ידיו ורגליו שחרית.** בין ביום הכפורים בין בכל השנה, עבודתו פסולה. כדילפינן חוקה חוקה ממחוסר בגדים (שם).

תוס' ישנים

אשכחן שני קידושין אפילו כ"ג שלובש בגדי קדש אם לא נאמר שנלמד שאר אדם מכהן גדול וכהן שלובש בגדי קדש יליף מהקישא דשאר אדם לענין שלא יצטרך שני קידושין (א) בין בגד לבגד פירוש בגדי חול ובגדי קדש ובין עבודה לעבודה מבגדי לבן לבגדי זהב ותרי מילי נינהו ודלא כפירוש הקונטרס: רבי יהודה אומר כו'. דלית ליה האי קל וחומר דבן זומא ושמא אית ליה שום פירכא עליה (ע"כ שייך לעי"א): ומי מחיל והתניא כהן גדול כו'. מספקא ליה לר"ג אר"ה מנא ליה דמיתוקמא כבן זומא דילמא ר"י היא וי"ל דהוא פשיטא ליה דמתוקמא ככולי עלמא: אי אסח דעתיה הזאת שלישי ושביעי בעי. היינו בטומאת המת מועיל היסח הדעת לענין הזאה אבל בטומאת שרץ ושאר טומאות לא אשכחן שיהא צריך הזאה בשביל כך: הא דטביל על דעת ביאת המקדש כו'. נראה דלבן זומא דיליף לה מקל וחומר לרבנן אפי' דטביל אדעתא על דעת ביאת מקדש צריך עכשיו לחזור ולטבול כמו שצריך כהן גדול ועוד דאמר לקמן לימא רבנן דאמרי מצורע עומד וטובל ואפילו טבל מבערב והוא הדין שאר כל אדם כבן זומא סבירא להו אלמא דצריך לחזור ולטבול וא"ת אמאי לא קאמר איכא בינייהו דטבל מבערב דלבן זומא צריך טבילה ולר"י לא צריך וי"ל דלא אשכחן בהדיא דלבן זומא צריך טבילה שנית ואע"ג דמקל וחומר דכהן גדול נפקא אלא מסברא אמרינן הכי. ריב"א: כבן זומא סבירא להו. הכי נמי הוה מצי למימר כרבי יהודה סבירא להו כשאר כל אדם דמצריך טבילה משום טומאה ישנה אלא רבותא נקט דאפילו כבן זומא דמחייב מן התורה סבירא להו או דילמא אפילו מדרבנן לא מצרכי טבילה אפילו בשאר כל אדם: נימא רבנן דפליגי עליה דר"י כבן זומא סבירא להו. ואם תאמר הא לא אשכחן דמחייב בן זומא אלא בכהן גדול שלובש בגדי קדש אבל שאר כל אדם לא כדפירש' לעיל יש לומר בן זומא מחייב מדרבנן ומקבלא ידע לה תלמודא:

(א) הוא התחלת דיבור בפ"ע.